

Verkondiging 14 juli 2024, De Schutse, Uithoorn

Verstoord paradijs: kwaad en goed

ds. Sibilla Verhagen

Lezingen en lied:

Marcus 6 vers 6b-13

Lied 806 Zomaar te gaan met een stok in je hand

Psalm 36

Geliefden van onze Heer,

‘Zomaar te gaan met zijn woord als bewijs, straks – voor je het weet – wonen wij in een paradijs.’. Dat kan gebeuren als je zomaar gaat met alleen een stok in je hand...

Bij de voorbereiding met de tieners deden we het spelletje: ‘Ik ga naar school en ik neem mee...’. We kwamen een heel eind met: tas, beker, etui, boeken, knuffel, fiets, laptop, telefoon. Je kan heel veel meenemen. De tieners ook meer dan ik want ik lag er als eerste uit. Je kan heel veel meenemen en met dat alles kom je dan alsnog aan, op school. School is nu niet echt het paradijs. School moet, je moet bepaalde cijfers halen anders blijf je zitten, dat geeft druk. School associëren wij niet snel met paradijs. Maar van de week zag ik op het jeugdjournaal een gevluchte Soedanese jongen. Hij was heel blij dat hij in het vluchtelingenkamp in Tsjaad naar school kon. Zijn broer mocht niet en dat vond die broer niet leuk. Die broer mocht niet want er was maar plek voor tweeduizend kinderen op die school en er waren er wel iets van tienduizend, echt heel veel. De jongen die wel mocht vertelde dat hij blij was dat hij naar school mocht. Je zou kunnen zeggen dat het voor hem richting het paradijs ging, of een stukje paradijs was. Zijn onderwijzeres vertelde: we kunnen weer les geven want het is nu veilig. Veilig, er is vrede nodig, er is afwezigheid van gewelddadige soldaten nodig om de ruimte en de rust te hebben om les te geven en les te krijgen. Veiligheid en vrede, dat klinkt voor ons al meer als een stukje paradijs.

Het paradijs, een plek zonder kommer en kwel, zonder ziekten. Geen olie en genezing is er nodig. Een plek zonder angst, er hoeft geen demon uitgedreven te worden want die zijn er niet. Een plek zonder zonde, een oproep tot inkeer hoor je er niet want niemand is verdwaald. Een plek zonder zelfs maar een vleiend woord van zonde. Want die zonde spreekt er niet. Een plek waar je zonder twijfel weet wat goed is, want zelfs tot het aller diepste in je hart zit het goed. Het paradijs, een plek waar dat goede er zomaar is, zonder dat je dat zelf hebt opgebouwd, zonder dat je daarvoor gestreden hebt, zonder dat je daar maar een boom voor hebt hoeven te planten, zonder dat je daarvoor ook maar een som hebt moeten berekenen. Het paradijs, dat allereerste woord van God. Dat woord dat zich bewees: God sprak - en het was er... én: het was goed, zeer goed...

Wij denken misschien dat die plek er niet meer is of dat die plek er nooit echt is geweest. Toch weten wij van die plek.

Het is wel begrijpelijk als wij denken dat die plek er niet meer is of er nooit is geweest. Want altijd zijn er beelden van oorlogen, meestal ver weg, soms wat dichterbij. Er is altijd wel ergens een machthebber die heel wreed is. Altijd is er wel een politicus die het spoor bijster is. Er is altijd wel iemand ziek in je omgeving of je bent het zelf. Goed omgaan met jezelf en anderen is moeilijk. Je voelt je vaak of soms verloren of miskend. Je vindt jezelf stom. Je bent zelf degene die een ander de eer niet geeft die haar of hem of hen toekomt. Zelfs als je een dak boven je hoofd hebt, voldoende lekker eten, een klerenkast vol en een veilig thuis, zelfs dan denk je weleens: 'Is dit het nou, is er niet meer?'. Dat denk je weleens als tiener: 'Is dit het nou? Ik wil een ander leven!'. Maar ook volwassenen denken het weleens met een verveeld hart: 'Is dit het nou?'. Je vergeet te houden van dit leven en denkt dat er ook nog zoiets moet zijn als zin en betekenis. Dat paradijs, die plek waar alles goed is en wij zelf ook, die plek waar wij zijn, dat paradijs wordt voortdurend verstoord.

Wij leven in een verstoord paradijs. Aan de ene kant weten wij van dat zo hele goede, van dat paradijs. Wij kunnen ons er iets bij voorstellen, wij kunnen ernaar verlangen, wij ervaren regelmatig het goede in dit leven. Maar ook weten wij van alles dat daar niet thuishoort en er wel is, alles dat pijn doet, van alles dat slecht of matig is.

-

De twaalf leerlingen van Jezus worden in deze wereld op weg gestuurd, in die wereld waar de dingen goed kunnen gaan, maar ook verkeerd. Ze krijgen een duidelijke opdracht mee en een instructie van hoe ze zich moeten opstellen. Ze gaan op reis en nemen niet veel mee, behalve dat wat ze aan hebben en schoeisel zodat ze kunnen lopen en een stok om zich te beschermen tegen een wild dier of een dolle hond of wellicht rovers. Ze krijgen daarbij ook een woord van Jezus mee, hij geeft ze zijn genezingskracht. Ook geeft hij ze aan elkaar, hij geeft elk een collega, een medewerker, ze moeten twee aan twee gaan. In die wereld moeten ze Gods redding gaan verkondigen in woord en daad. De roep om inkeer, om een goed leven en dat met Jezus Gods redder, de messias gekomen is. Die roep wordt onderstreept door de bevrijding van zieke geesten en genezing van andere ziekten. Dat woord van Jezus dat ze meekregen bewees zich.

Je zou verwachten dat elke deur dan wel voor ze open gaat. Maar die verwachting tempert Jezus. Gods heil komt niet tot achter elke deur. Als een deur gesloten blijft, moeten ze verder trekken. Dan is hun taak niet voor die plek. Dan heeft die plek zichzelf daarmee tot onheilspreek verklaard. De leerlingen van Jezus krijgen een houding van zorgeloze zorg aangereikt. Ze moeten ergens voor zorgen, ze moeten iets goeds gaan doen, ze moeten erop uit, ze moeten zich ware leerlingen van hun meester gaan betonen en gaan doen zoals hij. Maar bij die zorg hoort ook een zorgeloosheid. De zorgeloosheid dat Gods kracht je wel gegeven wordt, daar hoef je niet zelf voor te zorgen. De zorgeloosheid dat er wel mensen zullen zijn die je onderdak geven en eten en drinken en een slaapplek en een glimlach. Het goede dat je ontmoet, mag je goed laten zijn, als goed ontvangen. Daarbij mag je ook het kwade het kwaad laten zijn, aan het kwaad moet je voorbij trekken, verder gaan. Met dat

kwade van de afwijzing hoeft je verder niets, je hoeft het niet te ontvangen. Ook dat is zorgeloosheid, het goede als goed ontvangen en het kwaad aan zichzelf overlaten.

Het kwaad aan zichzelf overlaten, zelfs als dat kwade vleidend, als het aantrekkelijk klinkt. Dat is het issue van Psalm 36. Het kwaad aan zichzelf over laten is makkelijk als het je afstoot. Het kwade aan zichzelf over laten is nog te doen als het jou afwijst, als het de deur voor je neus dicht doet. Maar het kwade dat jou verwelkomt, zeg daar maar eens nee tegen. Over dat kwaad begint Psalm 36. Het begint niet met God die spreekt, maar met de zonde die spreekt. Die zonde spreekt tot het hart dat die zonde ontvangt. Zo'n hart kan in dit verstoorde paradijs elk hart zijn. Het is dat hart van Adam en Eva, dat mensenhart, dat hart dat wij allemaal hebben.

Een hart dat de zonde tot zich laat spreken, het kwaad ontvangt is gevaarlijk, waarschuwt de dichter. Want het gaat van kwaad tot erger volgens de Psalm. Zo'n hart dat zich laat aanspreken door de zonde, gaat ook zelf kwaad spreken. Zo'n hart neemt het kwaad mee zelfs tot in de privéplek, tot in die plek die alleen van jou is, tot je bed. Vandaar werkt het door tot je voornemens en zet het je op de verkeerde weg. Op die weg gekomen, krijg je het kwaad niet meer van je af. De dichter voelt de verleiding van zonde die spreekt, de verleiding van kwaad dat we geneigd zijn te ontvangen en waardoor we vervolgens zelf kwaad doen en er niet meer vanaf komen.

De remedie van de dichter is om niet het kwaad tot zich laten spreken, maar om God aan te spreken. Na over de zonde en de kwaaddoener gesproken te hebben, spreekt de dichter God aan. Het helpt om niet te kijken naar daar waar kwaad gedaan wordt, maar om in plaats daarvan naar God te kijken en te blijven bij wat God doet. Om Gods liefde en trouw te bezingen, die liefde en trouw die zo groot zijn als die hele wijde wereld om ons heen, om daarmee blij te zijn. Dan zie je in Gods licht zelf ook licht.

Maar de dichter van de Psalm weet dat het wiebelig blijft in dit verstoorde paradijs. Om in Gods licht licht te zien, hebben we Gods bescherming en zorg nodig. Daar eindigt de Psalm biddend mee: 'Laat gedurig uw liefde zien' - gedurig, voortdurend hebben we nodig dat God ons bij het goede houdt. De Psalm bidt verder: 'Laat de voet van de grote trots, niet in mij komen.' Want zo trots zijn op jezelf komt alleen God toe en wij zijn God niet. 'Laat de hand van de kwaden mij geen aanleiding geven tot dwalen.' Zo zou ik het vertalen (vers 12). Want het gevaar van kwaad is niet zozeer dat je uiterlijk beschadigd wordt, dat je er last van hebt. Het echte gevaar van kwaad is niet dat door die dichtgeslagen deur je neus pijn doet. Natuurlijk is het vervelend als je afgewezen wordt. Maar het echte gevaar van kwaad is dat het je eigen hart infecteert. Dat je zelf overgaat tot kwaad. 'Laat de hand van de kwaden mij geen aanleiding geven tot dwalen.' Het is een beeldend werkwoord dat de dichter gebruikt voor dwalen, het werkwoord 'nod'. Nod is het land waarnaar Kaïn vlucht nadat hij Abel gedood heeft. Kaïn, die het kwaad ontving in zijn hart en vervolgens kwaad deed. Kaïn die zijn broer die hem met geen haar krenkte, doodsliep. Kaïn die een dwaalweg insloeg en er niet meer vanaf kwam, Nod was de enige plek waar hij nog kon zijn, verdoemd als hij was, onmachtig om weer op de goede weg te gaan staan. 'Daar liggen zij die verderf zaaiden – gevallen, neergestoten, zonder kracht om op te staan.' – klinkt nogmaals de waarschuwing van de Psalm dichter (vers 13).

Geliefden, wij leven in een verstoord paradijs, wij weten van kwaad en van goed. Ons is hart is dat hart van Eva en Adam en dat van hun kinderen, ons hart is het hart van Abel én het hart van Kaïn, wij kunnen de deur voor Gods heil openen én sluiten.

Laten we bidden om het goede te ontvangen, om het goede ons goed te laten doen.

Laten we bidden om het kwaad aan zichzelf over te laten, om het kwaad het kwaad te laten zijn.

Laten we bidden, laten we bidden zodat we leven in zorgeloze zorg.

Amen

Lied Wek mijn zachtheid weer (Liedboek voor de kerken 925)